אמנה
ופרוטוקול
בדבר
מעמדם
של פליטים

UNHCR
נציבות האו"ם לפליטים

נוסח האמנה משנת 1951
בדבר מעמדם של פליטים

נוסח הפרוטוקול משנת 1967
בדבר מעמדם של פליטים

החלטה 2198 (XXI) שאומצה
על־ידי העצרת הכללית של האו״ם

מבוא מאת
נציבות האו״ם לפליטים

מבוא

מאת נציבות האו״ם לפליטים

סעיף 14 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם משנת 1948 מכיר בזכותם של בני האדם לחפש מקלט מפני רדיפה בארצות אחרות. אמנת האו״ם בדבר מעמדם של פליטים, שאומצה בשנת 1951, מושתתת על סעיף זה, וכיום היא ניצבת בלב ההגנה הבינלאומית על פליטים.[1] האמנה נכנסה לתוקף ב־22 באפריל 1954, והיא תוקנה מאז רק פעם אחת, באמצעות הפרוטוקול משנת 1967, שהסיר את ההגבלה הגיאוגרפית ואת ההגבלה הנוגעת לזמן שנקבעו בה.[2] תחולתה של אמנה זו, ככלי משפטי שגובש לאחר מלחמת העולם השנייה, הוגבלה במקורה לאנשים הנמלטים בגלל מאורעות שהתרחשו לפני 1 בינואר 1951 בתוך יבשת אירופה. הפרוטוקול משנת 1967 הסיר הגבלות אלה וכך הפך את האמנה לכלי שתחולתו חובקת עולם. מאז, נוספו לה משטר ההגנה על פליטים ומשטר ההגנה המשנית בכמה אזורים,[3] וכן ההתפתחות ההדרגתית של משפט זכויות האדם הבינלאומי.

האמנה משנת 1951 ממזגת בתוכה כלים קודמים של המשפט הבינלאומי הנוגעים לפליטים, והיא מערך הכללים המקיף ביותר הנוגע לזכויות הפליטים ברמה הבינלאומית. בניגוד לכלים הקודמים של המשפט הבינלאומי, שחלו על קבוצות פליטים ספציפיות, בסימן א׳ לאמנה משנת 1951 נקבעה הגדרה אחת ויחידה למונח ״פליט״. הדגש בהגדרה זו ניתן על ההגנה על אנשים מפני רדיפה פוליטית או מפני

[1] החלטה 429(v) של העצרת הכללית של האו״ם מיום 14 בדצמבר 1950, זמינה בכתובת http://www.unhcr.org/refworld/docid/3b00f08a27.html.

[2] האמנה אפשרה למדינות להצהיר במועד הפיכתן לצד לה כי יש להבין את המילים "מאורעות שאירעו לפני 1 בינואר 1951" כמציינות "מאורעות שאירעו באירופה" לפני מועד זה. מדינות מעטות ביותר שימרו הגבלה גיאוגרפית זו, ועם אימוץ הפרוטוקול משנת 1967 היא התרוקנה במידה רבה ממשמעות. הפרוטוקול משנת 1967 נספח להחלטה 2198 (XXI) של העצרת הכללית של האו״ם מיום 16 בדצמבר 1967, הזמינה בכתובת http://www.unhcr.org/refworld/docid/3b00f1cc50.html.

[3] ראו למשל אמנת ארגון אחדות אפריקה (כיום האיחוד האפריקני) בדבר היבטים ספציפיים של בעיות פליטים באפריקה 1969, שאומצה באדיס אבבה ב־10 בספטמבר 1969; הנחיית מועצת אירופה EC/2004/83 מיום 29 באפריל 2004 בדבר סטנדרטים מינימליים לכשירות ומעמד של אזרחי ארץ שלישית או אנשים נטולי אזרחות כפליטים או כאנשים הזקוקים בדרך אחרת להגנה בינלאומית ותוכן ההגנה המוענקת, Official Journal L 304, 30/09/2004 P. 0012 – 0023. הצהרת קרטחנה בדבר פליטים, שאומצה בכנס שהתקיים בקרטחנה שבקולומביה בימים 19-22 בנובמבר 1984. אף שההצהרה אינה מסמך מחייב, נקבעו גם בה סטנדרטים אזוריים לפליטים במרכז אמריקה, מקסיקו ופנמה.

צורות אחרות של רדיפה. לפי האמנה, פליט הוא אדם שאינו יכול או אינו רוצה לחזור לארץ מוצאו בשל פחד מבוסס להיות נרדף מטעמי גזע, דת, אזרחות (לאום), השתייכות לקיבוץ חברתי מסוים או השקפה מדינית (פוליטית).

אמנה זו היא כלי המבוסס הן על מעמד והן על זכויות והיא נסמכת על כמה עקרונות יסוד, בייחוד אי־אפליה, אי־ענישה ואי־החְזרה (non-refoulement). למשל, יש להחיל את הוראות האמנה ללא אפליה מטעמי גזע, דת או ארץ מוצא. התפתחויות שחלו במשפט זכויות האדם הבינלאומי מחזקות גם הן את העיקרון שלפיו יש להחיל את האמנה ללא אפליה מטעמי מין, גיל, מוגבלות, מיניות או מטעמים אסורים אחרים לאפליה. כמו כן, באמנה נקבע כי בכפוף לחריגים ספציפיים, אין להעניש פליטים על כניסתם לשטח המדינה או על שהייתם בה שלא כחוק. זאת, מתוך הכרה בכך שחיפוש מקלט עשוי לחייב פליטים להפר את כללי ההגירה. העונשים האסורים עשויים לכלול אישום בעברות הגירה או בעברות פליליות הקשורות לחיפוש המקלט, או החזקה שרירותית במשמורת אך ורק בשל חיפוש המקלט. חשוב לציין כי האמנה מכילה כמה אמצעי הגנה מפני גירושם של פליטים. העיקרון של אי־החְזרה (non-refoulement) מהותי כל כך עד שלא ניתן לקבוע לגביו כל הסתייגות או גריעה. לפי עיקרון זה, אין לגרש או להחזיר (refouler) פליט בניגוד לרצונו בכל דרך שהיא לשטח שבו הוא מפחד מסכנות הנשקפות לחייו או לחירותו.

לבסוף, באמנה נקבעו סטנדרטים בסיסיים מינימליים לטיפול בפליטים, בלי לפגוע בזכות המדינות להעניק יחס טוב אף יותר מהמינימום שנקבע. זכויות אלה כוללות גישה לבתי המשפט, לחינוך יסודי, לתעסוקה ומתן מסמכים, לרבות תעודת מסע בצורת דרכון עבור פליטים. רוב המדינות שהן צד לאמנה מנפיקות תעודה זו, שהפכה למקובלת לא פחות מ"דרכון נאנסן" שקדם לה, שהיה תעודה מזהה שניתנה לפליטים החל בשנת 1922 ביזמתו של הנציב העליון הראשון לענייני פליטים, פריטיוף נאנסן.

אולם, האמנה אינה חלה על כל האנשים העשויים לעמוד מבחינות אחרות בתנאי ההגדרה שבסימן א'. בייחוד, האמנה אינה חלה על אנשים שיש סיבות רציניות לחשוב שהם ביצעו פשעי מלחמה או פשעים כלפי האנושות או פשעים לא מדיניים (לא פוליטיים) חמורים ואף לא על אנשים האשמים במעשים הנוגדים את מטרות האו"ם ועקרונותיו. כמו כן, אין האמנה חלה על פליטים הנהנים מהגנה או מסיוע של סוכנות אחרת של האו"ם מלבד נציבות הפליטים, כגון פליטים מפלסטין המצויים בתחום אחריותה של סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם לפליטים פלסטינים במזרח הקרוב (אונר"א). בה במידה אין האמנה חלה על אותם פליטים הנהנים ממעמד המקביל לזה של אזרחים בארץ המקלט.

מעבר להרחבת הגדרת הפליט, הפרוטוקול מחייב מדינות לציית להוראות המהותיות של האמנה משנת 1951 עבור כל האנשים העונים להגדרת הפליט שבסימן א', ללא כל הגבלה של תאריך. אף כי הפרוטוקול קשור באופן זה לאמנה, הוא בגדר כלי עצמאי, וההצטרפות אליו אינה מוגבלת למדינות שהן צד לאמנה.

האמנה והפרוטוקול מגדירים תפקיד מיוחד לנציבות האו"ם לפליטים. מדינות מתחייבות לשתף פעולה עם הנציבות במילוי תפקידיה, כפי שהוגדרו בחוקת הנציבות משנת 1950 וכן בשורה של החלטות נוספות של העצרת הכללית, ובייחוד להקל על הנציבות לבצע את תפקיד ההשגחה על יישום ההוראות שנקבעו במסמכים אלה. מתוקף חוקתה, מוטל על הנציבות בין השאר לקדם כלים משפטיים בינלאומיים להגנה על פליטים ולהשגיח על הפעלתם.

החשיבות העקרונית והרלוונטיות המתמדת של האמנה והפרוטוקול זוכות להכרה נרחבת. בשנת 2001 פרסמו מדינות שהן צד לאמנה הצהרה המאשרת מחדש את מחויבותן לאמנה משנת 1951 ולפרוטוקול משנת 1967, והכירו במיוחד בכך שעקרון הליבה של אי־החְזרה (non-refoulement) מעוגן במשפט הבינלאומי המנהגי.[4] יתר על כן, העצרת הכללית קראה לעתים קרובות למדינות להצטרף כצד למסמכים אלה. כמה ארגונים אזוריים המליצו גם הם על הצטרפות למסמכים, ובהם מועצת אירופה, האיחוד האפריקני וארגון מדינות אמריקה. בשנת 2011 עומדת נציבות האו"ם לפליטים לציין את יובל השישים לאמנה משנת 1951, בתקווה שמדינות נוספות יצטרפו לכלים משפטיים אלה. כיום יש 147 מדינות שהן צד לאחד המסמכים או לשניהם גם יחד.

לאור ההכרה הגוברת והולכת בחשיבות העקרונית של האמנה והפרוטוקול להגנה על פליטים ולכינון סטנדרטים מינימליים לטיפול בהם, חשוב שתהיה היכרות נרחבת ככל שניתן עם הוראות המסמכים הללו, הן בקרב פליטים והן בקרב כל הגורמים הנוגעים לבעיות הקשורות בפליטים.

מידע נוסף על האמנה והפרוטוקול, לרבות פרטים על הצטרפות, ניתן לקבל מהנציבות או ישירות מאתר האינטרנט שלה בכתובת www.unhcr.org.

ז'נבה, דצמבר 2010

[4] הצהרת מדינות שהן צד לאמנה משנת 1951 ו/או לפרוטוקול בדבר מעמדם של פליטים, ועידת שרים של מדינות שהן צד לאמנה, ז'נבה, שווייץ, 12-13 בדצמבר 2001, UN Doc. HCR/MMSP/2001/09, 16 בינואר 2002. ההצהרה התקבלה בברכה בהחלטה A/RES/57/187 של העצרת הכללית של האו"ם, פס' 4, שאומצה ב־18 בדצמבר 2001.

הכתב הסופי

של ועידת הנציגים באו"ם בדבר מעמדם של פליטים ושל אנשים חסרי אזרחות

I. בהחלטה 429 (V) מיום 14 בדצמבר 1950 קבעה העצרת הכללית של האומות המאוחדות כי תתכנס בז'נבה ועידה של נציגים כדי להשלים את ניסוחם של אמנה בדבר מעמדם של פליטים ושל פרוטוקול בדבר מעמדם של אנשים חסרי אזרחות ואת החתימה עליהם.

הוועידה נערכה בין 2 ל־25 ביולי 1951 במשרד האירופי של האומות המאוחדות בז'נבה.

ממשלותיהן של עשרים ושש המדינות שלהלן יוצגו בידי צירים שהגישו כולם כתבי מינוי משביעי רצון או תעודות אחרות המעידות על הסמכתם להשתתף בוועידה:

אוסטריה	ישראל
אוסטרליה	הכס הקדוש
איטליה	לוקסמבורג
ארצות הברית של אמריקה	מונקו
בלגיה	הממלכה המאוחדת של בריטניה הגדולה וצפון אירלנד
ברזיל	מצרים
גרמניה, הרפובליקה הפדרלית של	נורבגיה
דנמרק	עיראק
הולנד	צרפת
ונצואלה	קולומביה
טורקיה	קנדה
יוגוסלביה	שבדיה
יוון	שווייץ (המשלחת השוויצרית ייצגה גם את ליכטנשטיין)

ממשלותיהן של שתי המדינות שלהלן יוצגו בידי משקיפים:

קובה
איראן

בעקבות בקשתה של העצרת הכללית השתתף הנציב העליון של האומות המאוחדות לפליטים בדיוני הוועידה ללא זכות הצבעה.

ארגון העבודה הבינלאומי וארגון הפליטים הבינלאומי יוצגו בוועידה ללא זכות הצבעה.

הוועידה הזמינה נציג ממועצת אירופה להשתתף בוועידה ללא זכות הצבעה.

נציגי הארגונים הלא ממשלתיים שלהלן, המייעצים למועצה הכלכלית־חברתית, נכחו גם הם כמשקיפים:

קטגוריה א'

האיחוד הבין־פרלמנטרי
הפדרציה הבינלאומית של האיגודים המקצועיים הנוצריים
הקונפדרציה הבינלאומית של האיגודים המקצועיים החופשיים

קטגוריה ב'

אגודת דיני העונשין הבינלאומית
אגודת ישראל העולמית
האיגוד הבינלאומי לרווחת הילד
איגוד העבודה הסוציאלית הקתולי הבינלאומי
האיגוד העולמי ליהדות מתקדמת
איגוד הצעירות הנוצריות
איגוד ליגות הנשים הקתוליות הבינלאומי
הוועד הבינלאומי של הצלב האדום
הוועד המתאם של הארגונים היהודיים
ועד הכנסיות ליחסים בינלאומיים
ועדת הידידים העולמית להתייעצות
הליגה הבינלאומית לזכויות בני האדם
ליגת הנשים הבינלאומית לשלום וחירות
הלשכה הבינלאומית להאחדת דיני העונשין
מועצת הארגונים היהודיים העולמיים
מועצת הנשים הבינלאומית
העבודה הסוציאלית הבינלאומית
הפדרציה הבינלאומית של ידידות הנשים הצעירות
הקונגרס היהודי העולמי
Caritas Internationalis
Pax Romana

מרשם

האגודה העולמית של מדריכות בנות וצופות
ועדת הסעד הבינלאומית לעובדים אינטלקטואלים
ועידת הקבע של הסוכנויות ההתנדבותיות
ליגת ארגוני הצלב האדום
השירות האוניברסיטאי העולמי

לפי הכללים וההליכים שאושרו בוועידה, לנציגים של ארגונים לא ממשלתיים שהמועצה הכלכלית־חברתית העניקה להם מעמד מייעץ וכן של ארגונים שהמזכיר הכללי כלל במרשם הנזכר בפסקה 17 להחלטה 228 B (X) של המועצה הכלכלית־חברתית נשמרה הזכות למסור לוועידה הצהרות בכתב או בעל פה.

הוועידה בחרה במר קנוד לארסן מדנמרק לנשיא, במר א׳ הרמנט מבלגיה ובמר טלט מירס מטורקיה כסגני הנשיא.

בפגישתה השנייה פעלה הוועידה לפי הצעת נציג מצרים והחליטה פה אחד לשלוח לכס הקדוש הזמנה למנות נציג מוסמך להשתתף בעבודתה. נציג של הכס הקדוש הצטרף לוועידה ב־10 ביולי 1951.

הוועידה אימצה כסדר יום את סדר היום הזמני שהוכן על־ידי המזכיר הכללי (A/CONF.2/2/Rev.1). כמו כן, היא אימצה את התקנון הזמני שהוכן על־ידי המזכיר הכללי, בתוספת הוראה שהסמיכה נציג ממועצת אירופה לנכוח בוועידה ללא זכות הצבעה ולהגיש הצעות (A/CONF.2/3/Rev.1).

בהתאם לתקנון הוועידה, בחנו הנשיא וסגניו את כתבי המינוי של הנציגים וב־17 ביולי הם דיווחו לוועידה על ממצאי הבחינה, והוועידה אימצה את הדו״ח שהכינו.

כבסיס לדיוניה השתמשה הוועידה בטיוטת האמנה בדבר מעמדם של פליטים ובטיוטת הפרוטוקול בדבר אנשים חסרי אזרחות שהוכנו בידי ועדת האד הוק לענייני פליטים ואנשים חסרי אזרחות במושבה השני שהתכנס בז׳נבה מ־14 עד 25 באוגוסט 1950, למעט המבוא וסימן א׳ (הגדרת המונח ״פליט״) לטיוטת האמנה. נוסח המבוא לפני הוועידה היה זה שאומץ ב־11 באוגוסט 1950 על־ידי המועצה הכלכלית־חברתית בהחלטה 319 B II (XI). נוסח סימן א׳ לפני הוועידה היה זה שהעצרת הכללית המליצה עליו ב־14 בדצמבר 1950 ונכלל בנספח להחלטה 429 (V). זה האחרון היה תיקון לנוסח כפי שאומץ עוד קודם לכן על־ידי המועצה הכלכלית־חברתית בהחלטה 319 B II (XI).

הוועידה אימצה את האמנה בדבר מעמדם של פליטים בשתי קריאות. לפני הקריאה השנייה היא הקימה ועדת סגנון שהורכבה מנשיא הוועידה ומנציגי איטליה, ארצות הברית של אמריקה, בלגיה, ישראל, הממלכה המאוחדת של בריטניה הגדולה וצפון אירלנד וצרפת, ביחד עם הנציב העליון לפליטים, וזו בחרה כיושב ראש במר ג׳ וורן מארצות הברית של אמריקה. ועדת הסגנון הכינה נוסח חדש של הטקסט, שאומץ על־ידי הוועידה בקריאה ראשונה, בייחוד בהיבט הלשון וההתאמה בין הנוסח באנגלית והנוסח בצרפתית.

האמנה אומצה ב־25 ביולי, לאחר שקיבלה בהצבעה 24 קולות בעד ואף לא קול אחד נגד או נמנע, והיא נפתחה לחתימות במשרד האירופי של האומות המאוחדות מ־28 ביולי ועד 31 באוגוסט 1951. האמנה תיפתח מחדש לחתימות במטה הקבע של האומות המאוחדות בניו יורק מ־17 בספטמבר 1951 ועד 31 בדצמבר 1952.

נוסח האמנה באנגלית ונוסחה בצרפתית, שהם אותנטיים בה במידה, מצורפים לכתב סופי זה.

II. הוועידה החליטה, ברוב של 17 קולות בעד מול שלושה נגד ושלושה נמנעים, כי כותרות הפרקים והסעיפים של האמנה נכללים בה מטעמים פרקטיים ואינם מהווים מרכיב פרשני.

III. בנוגע לטיוטת הפרוטוקול בדבר מעמדם של אנשים חסרי אזרחות, הוועידה אימצה את ההחלטה שלהלן:

הוועידה,
לאחר שבחנה את טיוטת הפרוטוקול בדבר מעמדם של אנשים חסרי אזרחות,
בהביאה בחשבון שהנושא מחייב עדיין לימוד מפורט יותר,
מחליטה שלא להחליט בנושא בוועידה הנוכחית, ומפנה את טיוטת הפרוטוקול בחזרה לגופי האומות המאוחדות המתאימים לצורך המשך בדיקה.

IV. הוועידה אימצה פה אחד את ההמלצות שלהלן:

א׳

(מתן מסמכי נסיעה)[1]

הוועידה,

בהביאה בחשבון שסוגיית מסמכי הנסיעה וההכרה בהם חיונית כדי לאפשר תנועה של פליטים, ובייחוד את יישובם מחדש,

מאיצה בממשלות שהן צד להסכם הבין־ממשלתי בדבר מסמכי נסיעה של פליטים שנחתם בלונדון ב־15 באוקטובר 1946, או בכאלה המכירות במסמכי נסיעה המונפקים בהתאם להסכם זה, להמשיך ולהנפיק מסמכי נסיעה כאלה או להכיר בהם, ולהנפיק מסמכים כאלה גם עבור פליטים כפי שהם מוגדרים בסימן א׳ לאמנה בדבר מעמדם של פליטים או להכיר במסמכי נסיעה שהונפקו במסגרת זו לאנשים כאמור, עד אשר הן יקבלו על עצמן התחייבויות בהתאם לסימן כ״ח לאמנה זו.

ב׳

(עקרון אחדות המשפחה)[1]

הוועידה,

בהביאה בחשבון שאחדות המשפחה, היחידה הטבעית והיסודית של החברה, היא זכות חיונית של הפליט, ושלאחדות זו נשקף איום קבוע, וכן

בציינה בסיפוק שבהתאם לפרשנות הרשמית של ועדת האד הוק בנושא אנשים חסרי אזרחות ובעיות הכרוכות בכך, הזכויות המוענקות לפליט ניתנות גם לבני משפחתו,

ממליצה בפני ממשלות לנקוט את האמצעים הנחוצים להגנה על משפחתו של הפליט, ובייחוד כדי:

[1] הכותרת הוספה.

(1) לוודא כי אחדות משפחתו של הפליט נשמרת במיוחד במקרים שבהם ראש המשפחה עמד בתנאים הנדרשים לכניסה למדינה מסוימת,

(2) להגן על פליטים שהם קטינים, ובייחוד ילדים וילדות בלתי מלווים, תוך התייחסות מיוחדת לאפוטרופסות ואימוץ.

ג'

(שירותי רווחה)[1]

הוועידה,

בהביאה בחשבון שבתחום המוסרי, בתחום החוקי ובתחום המהותי, פליטים זקוקים לעזרתם של שירותי רווחה הולמים, ובייחוד לזו של ארגונים לא ממשלתיים מתאימים,

ממליצה בפני ממשלות וגופים בין־ממשלתיים לאפשר ולעודד את מאמציהם של ארגונים בעלי הכשרה מתאימה ולתמוך במאמצים אלה".

ד'

(שיתוף פעולה בינלאומי בתחום המקלט והיישוב מחדש)[1]

הוועידה,

בהביאה בחשבון שאנשים רבים עדיין עוזבים את ארץ מוצאם בשל רדיפה וזכאים להגנה מיוחדת בשל מעמדם,

ממליצה בפני ממשלות להמשיך לקבל פליטים בשטחיהן ולפעול בתיאום וברוח אמתית של שיתוף־פעולה בינלאומי כדי שפליטים אלה יוכלו למצוא מקלט ואפשרות של יישוב מחדש".

[1] הכותרת הוספה.

ה׳

(הרחבת הטיפול שנקבע באמנה)[1]

הוועידה

מביעה תקווה כי האמנה בדבר מעמדם של פליטים תהיה בעלת ערך כדוגמה החורגת מהטווח החוזי שלה וכי כל האומות יונחו על־ידיה בכך שיעניקו ככל הניתן לאנשים הנמצאים בשטחן כפליטים ואשר אינם עונים על תנאי האמנה, את הטיפול המעוגן בה.

ולראיה באנו על החתום בכתב סופי זה, נשיא הוועידה, סגני הנשיא והמזכיר.

נעשה בז׳נבה ביום זה, עשרים ושמונה בחודש יולי אלף תשע מאות חמישים ואחת, בעותק יחיד בשפה האנגלית ובשפה הצרפתית, כך שכל אחד משני הנוסחים אותנטי בה במידה. תרגומים של כתב סופי זה לסינית, רוסית וספרדית יוכנו על־ידי המזכיר הכללי של האומות המאוחדות, והוא ישלח העתקים שלהם, על־פי בקשה, לכל אחת מהממשלות שהוזמנו להשתתף בוועידה.

נשיא הוועידה: קנוד לארסן , סגני נשיא הוועידה: א׳ הרמנט, טלט מירס, מזכיר הוועידה: ג׳ון פ׳ המפרי

האמנה

בדבר מעמדם של פליטים

מבוא

המדינות בעלות האמנה,

בשימן אל לב, כי מגילת האומות המאוחדות וההכרזה העולמית על זכויות האדם, שנתאשרה ב־10 בדצמבר 1948 ע״י העצרת, קיימו את העיקרון שבני האדם ייהנו מזכויות יסוד וחירויות יסוד ללא הפלייה.

בשימן אל לב, כי ארגון האומות המאוחדות גילה בהזדמנויות שונות את דאגתו העמוקה לגורלם של פליטים ושקד להבטיח להם את האפשרות הרחבה ביותר ליהנות מזכויות יסוד וחירויות יסוד אלה,

בשימן אל לב, כי רצוי הוא לתקן ולאחד, על־ידי הסכם חדש, הסכמים בינלאומיים קודמים הדנים במעמדם של פליטים, ולהרחיב את היקפם של הסכמים קודמים כאלה ואת תחומי ההגנה המוענקת על־ידם,

בשימן אל לב, כי מתן מקלט עלול להעמיס על ארצות מסוימות נטל כבד ומיותר, וכי בלא שיתוף פעולה בינלאומי אי־אפשר יהיה להגיע לידי פתרון טוב של בעיה שארגון האומות המאוחדות הכיר בהיקפה ובמהותה הבינלאומיים,

בהבינן משאלה, שכל המדינות המכירות במהותה החברתית והאנושית של בעיית הפליטים יעשו כל אשר בידן לבל תהפוך בעיה זו לגורם של מתיחות בין מדינות,

בידען, שהנציב העליון לענייני פליטים מטעם האומות המאוחדות הוטל עליו התפקיד לפקח על אמנות בינלאומיות הקובעות הוראות להגנתם של פליטים, ובהכירן בעובדה שהתיאום היעיל של אמצעי הטיפול בבעיה זו תלוי בשיתוף הפעולה בין מדינות ובין הנציב העליון,

הסכימו ביניהן לאמור:

פרק ראשון: **הוראות כלליות**

סימן א

הגדרת המונח "פליט"

א. לעניין אמנה זו יהא המונח "פליט" חל באדם –

(1) הנחשב כפליט לפי ההסכמים מיום 12 במאי 1926 ומיום 30 ביוני 1928 או לפי האמנות מיום 28 באוקטובר 1933 ומיום 10 בפברואר 1938, לפי הפרוטוקול מיום 14 בספטמבר 1939 או לפי חוקת הארגון הבינ"ל לענייני פליטים;
ההחלטות בדבר אי־כשירות שנתקבלו על־ידי הארגון הבינלאומי לענייני פליטים במשך תקופת פעולתו לא ימנעו מליתן מעמד של פליט לבני אדם שנתקיימו בהם התנאים בפסקה (2) של סעיף זה;

(2) הנמצא מחוץ לארץ אזרחותו בגלל מאורעות שאירעו לפני 1 בינואר 1951 ובגלל פחד מבוסס להיות נרדף מטעמי גזע, דת, אזרחות, השתייכות לקיבוץ חברתי מסוים או להשקפה מדינית מסוימת ואיננו יכול להיזקק להגנתה של אותה ארץ או אינו רוצה בכך בגלל הפחד האמור; או הנמצא עקב המאורעות האמורים מחוץ לארץ שבה היה קודם לכן מקום מגוריו הקבוע, והוא חסר אזרחות, ואינו יכול לחזור לאותה ארץ או אינו רוצה בכך בגלל הפחד האמור;
"ארץ אזרחותו", באדם שיש לו יותר מאזרחות אחת, פירושו – כל אחת ואחת מן הארצות שהוא אזרח שלהן, ולא יראו אדם כמשולל הגנתה של ארץ אזרחותו, אם לא הזקיק עצמו להגנתה של אחת הארצות שהוא אזרח שלה, ואין לכך כל נימוק יפה על סמך פחד מבוסס.

ב. (1) לעניין אמנה זו, יהא פירושן של המילים "מאורעות שאירעו לפני 1 בינואר 1951" שבסימן א, סעיף א.

(א) "מאורעות שאירעו באירופה לפני 1 בינואר 1951";

(ב) "מאורעות שאירעו באירופה או במקום אחר לפני 1 בינואר 1951";
וכל אחת מן המדינות בעלות האמנה תמסור, בשעת החתימה, האישור או ההצטרפות, הצהרה המפרטת איזה מן הפירושים האלה היא מקבלת עליה לצרכי התחייבויותיה לפי אמנה זו.

(2) כל מדינה מבעלות האמנה שקיבלה פירוש (א) יכולה כל שעה להרחיב את התחייבויותיה על־ידי קבלת פירוש (ב), בהודעה על כך ששלחה אל המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות.

ג. אמנה זו תחדל לחול על אדם בגדר סעיף א אם –

(1) חזר והזקיק עצמו מרצונו הטוב להגנתה של ארץ אזרחותו; או

(2) חזר ורכש אזרחותו מרצונו הטוב, לאחר שאיבד אותה; או

(3) רכש אזרחות חדשה, והוא נהנה מהגנתה של ארץ אזרחותו החדשה; או

(4) חזר והשתקע מרצונו הטוב בארץ שעזב אותה או בארץ שנשאר מחוץ לגבולותיה בגלל פחד הרדיפה; או

(5) אין הוא יכול עוד להמשיך בסירובו להזקיק עצמו להגנתה של ארץ אזרחותו, לאחר שבטלו הנסיבות שבהן הוכר כפליט;
בתנאי שפסקה זו לא תחול על פליטים שהם בגדר סעיף א (1) לסימן זה, אם יש ביכולתו להראות סיבות שמקורן ברדיפה קודמת, המכריחות אותם לסרב להזקיק עצמם להגנתה של ארץ האזרחות;

(6) הוא יכול לחזור כשהוא חסר אזרחות לארץ שבה היה קודם לכן מקום מגוריו הקבוע, לאחר שבטלו הנסיבות שבהן הוכר כפליט.
בתנאי שפסקה זו לא תחול על פליט שהוא בגדר סעיף א (1) לסימן זה, אם יש ביכולתו להראות סיבות שמקורן ברדיפה קודמת, המכריחות אותו לסרב לחזור לארץ שבה היה קודם לכן מקום מגוריו הקבוע.

ד. אמנה זו לא תחול על בני אדם המקבלים כיום הגנה או סיוע מארגונים או ממוסדות של ארגון האומות המאוחדות, חוץ מהנציב העליון לענייני פליטים מטעם ארגון האומות המאוחדות.

פסקו ההגנה או הסיוע האמורים, מאיזו סיבה שהיא, ומצבם של בני אדם אלה לא בא על תיקונו השלם לפי ההחלטות המתאימות שנתקבלו בעצרת האומות המאוחדות, יהיו אנשים אלה זכאים ממילא ליהנות מאמנה זו.

ה. אמנה זו לא תחול על אדם שהוכר על־ידי הרשויות המוסמכות של הארץ שבה הוא מתגורר כמי שמקיים בידו את הזכויות והחובות המתלוות לאזרחותה של אותה ארץ.

ו. הוראות אמנה זו לא יחולו על אדם שיש סיבות רציניות לחשוב עליו שהוא –

(א) ביצע פשע כלפי השלום, פשע מלחמה, או פשע כלפי האנושות, כמוגדר בכתבים בינלאומיים שנערכו לשם קביעת הוראות ביחס לפשעים כאלה;

(ב) ביצע פשע לא מדיני חמור מחוץ לארץ המקלט לפני שנתקבל לאותה ארץ כפליט;

(ג) נאשם במעשים הנוגדים את מטרותיו ועקרונותיו של ארגון האומות המאוחדות.

סימן ב

חובות כלליות

כל פליט יש לו חובות כלפי הארץ בה הוא נמצא, הדורשות ממנו במיוחד לשמור את חוקיה ותקנותיה ואת הסייגים שנעשו בה לשמירת הסדר הציבורי.

סימן ג

אי־הפליה

המדינות בעלות האמנה יפעילו את הוראות האמנה הזאת לגבי פליטים ללא כל הפליה מטעמי גזע, דת או ארץ מוצא.

סימן ד

דת

המדינות בעלות האמנה ינהגו בפליטים שבתחומי ארצותיהן דין לא פחות נוח מזה שהן נוהגות באזרחיהן לגבי החופש לקיים את דתם ולגבי החופש בחינוך הדתי של ילדיהם.

סימן ה

זכויות המוענקות שלא בגדר אמנה זו

שום דבר האמור באמנה זו לא יראו אותו כאילו בא לגרוע מן הזכויות וההנאות המוענקות לפליטים על־ידי מדינה מבעלות האמנה שלא בגדר אמנה זו.

סימן ו

הביטוי "באותן הנסיבות"

לעניין אמנה זו, משמעותו של הביטוי "באותן הנסיבות" הוא, שכדי ליהנות מזכות מסוימת חייב האיש למלא אחרי כל הדרישות (לרבות דרישות ביחס לזמן השהייה או המגורים או ביחס לתנאיהם) שהיה צריך למלא אחריהן לולא היה פליט, פרט דרישות שלפי טבען אין פליט יכול למלא אחריהן.

סימן ז

פטור מתחיקת גומלין

1. מדינה מבעלות האמנה תהיה נוהגת בפליטים אותו דין שהיא נוהגת בזרים בכלל, חוץ מבמקרה שאמנה זו קובעת דין נוח יותר.

2. לאחר תקופה של שלוש שנות מגורים ייהנו כל הפליטים מפטור מתחיקת גומלין בשטח ארצן של המדינות בעלות האמנה.

3. כל מדינה מבעלות האמנה תוסיף להעניק לפליטים את הזכויות וההנאות שכבר היו זכאים להן, בהעדר תחיקת גומלין, בתאריך תחילת תוקפה של אמנה זו לגבי אותה מדינה.

4. המדינות בעלות האמנה יעיינו תוך אהדה באפשרות להעניק לפליטים את הזכויות וההנאות שכבר היו זכאים להן לפי סעיפים 2 ו־3, ולהרחיב את הפטור מתחיקת גומלין לגבי פליטים שאינם מקיימים את התנאים הקבועים בסעיפים 2 ו־3.

5. הוראות סעיפים 2 ו־3 חלות גם על הזכויות וההנאות המפורטות בסימנים יג, יח, יט, כא ו־כב של אמנה זו וגם על זכויות והנאות שלגביהן אין אמנה זו קובעת הוראות.

סימן ח

פטור מאמצעים יוצאים מן הכלל

אמצעים היוצאים מן הכלל שנותר לנקוט אותם כלפי גופם, רכושם וזכויותיהם של אזרחי מדינה זרה, לא יפעילום המדינות בעלות האמנה כלפי פליט שמבחינה פורמלית הוא אזרחה של אותה מדינה זרה, אך ורק בגלל אותה אזרחות. מדינות בעלות האמנה שתחיקתן מונעת אותן להנהיג את העיקרון הכללי המובע בסימן זה יעניקו, במקרים נאותים, פטור לטובת פליטים כאלה.

סימן ט

אמצעים זמניים

שום דבר האמור באמנה זו לא ימנע מדינה מבעלות האמנה, בעת מלחמה או בנסיבות אחרות חמורות ויוצאות מן הכלל, לנקוט באורח זמני אמצעים כלפי אדם מסוים, שיהיו בעיניה הכרחיים לצורכי הביטחון הלאומי, עד שתקבע כי אותו אדם הוא באמת פליט וכי המשכת קיומם של אמצעים כאלה לגביו נחוצה לצרכי הביטחון הלאומי.

סימן י

רציפות מגורים

1. נעקר פליט בכוח בימי מלחמת העולם השנייה והועבר לשטחה של מדינה מבעלות האמנה, והוא גר שם, יהיו רואים את תקופת שהיית הכפייה הזאת כתקופת מגורים חוקית באותו שטח.

2. נעקר פליט בכוח בימי מלחמת העולם השנייה, משטחה של מדינה מבעלות האמנה, ולפני תאריך תחילת תוקפה של אמנה זו חזר לאותו שטח על מנת לגור שם, יהיו רואים את תקופת המגורים לפני עקירת כפייה זו ולאחריה כתקופה בלתי מופסקת לכל מטרה המחייבת תקופת מגורים בלתי מופסקת.

סימן יא

ימאים פליטים

ביחס לפליטים המשמשים כרגיל כחברי צוות באנייה המניפה את דגלה של מדינה מבעלות האמנה, תעיין אותה מדינה מתוך אהדה בעניין השתקעותם בשטחה ובעניין מתן תעודות מסע להם או בעניין כניסתם הזמנית לשטחה, בייחוד על מנת להקל עליהם את השתקעותם בארץ אחרת.

פרק שני: **מעמד משפטי**

סימן יב

מעמד אישי

1. מעמדו האישי של פליט יקבע לפי החוק של ארץ מושבו, ואם אין לו מקום מושב – לפי החוק של ארץ מגוריו.

2. זכויות שרכש פליט קודם לכן והיו תלויות במעמד אישי, ובייחוד זכויות המתלוות לנישואים, יכובדו על־ידי מדינה מבעלות האמנה, ובתנאי שאם יש צורך בכך ימולאו הפעולות הפורמאליות הנדרשות לפי חוק של אותה מדינה, ובתנאי שהזכות היא כזו שחוקה של אותה מדינה היה מכיר בה אלמלא נעשה פליט.

סימן יג

נכסי מטלטלים ומקרקעים

המדינות בעלות האמנה ינהגו בפליט דין נוח, ככל האפשר, ועל כל פנים לא פחות נוח מהדין שהן נוהגות בזרים בכלל באותן נסיבות, בכל הנוגע לרכישת נכסי מטלטלים ומקרקעים וזכויות אחרות המתלוות להם, ולחכירות וחוזים אחרים בקשר לנכסי מטלטלים ומקרקעים.

סימן יד

זכויות אמנות וקניין תעשייתי

ביחס להגנת קניין תעשייתי, כגון אמצאות, מדגמים או דגמים, סימני מסחר, שמות עסק וזכויות ביצירות ספרותיות, אמנותיות ומדעיות, יעניקו לפליט בארץ שבה נמצא מקום מגוריו הרגיל אותה הגנה המוענקת לאזרחי אותה ארץ. בשטחה של מדינה אחרת מבעלות האמנה יעניקו לו אותה הגנה המוענקת באותו שטח לאזרחי הארץ שבה נמצא מקום מגוריו הרגיל.

סימן טו

זכות ההתאגדות

ביחס להתאגדויות לא פוליטיות ולהתאגדויות לא לשם עשיית רווחים ולאיגודים מקצועיים ינהגו המדינות בעלות האמנה בפליטים השוהים בהיתר בשטחן דין נוח ביותר כדרך שהן נוהגות באזרחי ארץ זרה באותן נסיבות.

סימן טז

גישה לבתי משפט

1. גישה חופשית לבתי משפט בשטחי כל המדינות בעלות האמנה תינתן לפליט.
2. במדינה מבעלות האמנה שבה נמצא מקום מגוריו הרגיל של פליט ינהגו בו אותו דין שנוהגים באזרח בעניינים הנוגעים לגישה לבתי המשפט, לרבות סיוע משפטי ופטור מערובה לתשלום שיפסוק בית המשפט (Cautio judicatum solvi).
3. בארצות שמחוץ לארץ מקום מגוריו הרגיל של פליט ינהגו בו, בעניינים המוזכרים בסעיף 2, אותו דין שנוהגים שם באזרחי הארץ שבה נמצא מקום מגוריו הרגיל.

פרק שלישי: **עבודה לשם רווח**

סימן יז

עבודה בשכר

1. המדינות בעלות האמנה ינהגו בפליטים השוהים בהיתר בשטחן דין נוח ביותר כפי שהן נוהגות באזרחי ארץ נוכריה, בנוגע לזכותם לעסוק בעבודה בשכר.

2. על כל פנים, אמצעים מגבילים שהוטלו על זרים או על העבדת זרים לשם הגנת שוק העבודה האזרחי, לא יחולו על פליטים שכבר היו פטורים מאמצעים אלה בתאריך תחילת תוקפה של אמנה זו לגבי המדינה הנוגעת בדבר, או שנתקיים בהם אחד התנאים האלה:

(א) השלימו שלוש שנות מגורים בארץ;

(ב) בן זוגן הוא אזרח הארץ. פליט לא יוכל לדרוש הנאה לפי הוראה זו אם נטש את בן זוגו;

(ג) יש להם ילד אחד או יותר בעלי אזרחות של ארץ המגורים.

3. המדינות בעלות האמנה יעיינו מתוך אהדה בשאלת השוואת זכויותיהם של כל הפליטים בעניין עבודה בשכר לזכויותיהם של אזרחים, ובייחוד זכויותיהם של אותם הפליטים שנכנסו לשטחן לפי תוכנית גיוס עובדים או לפי תכניות הגירה.

סימן יח

עבודה עצמית

מדינות בעלות האמנה ינהגו בפליטים דין נוח ככל האפשר, ועל כל פנים דין לא פחות נוח משהן נוהגות באותן הנסיבות בזרים בכלל, בעניין זכותם לעסוק על חשבונם הם בחקלאות, בתעשייה, במלאכה ובמסחר ולהקים חברות מסחריות או תעשייתיות.

סימן יט

מקצועות חופשיים

1. כל מדינה מבעלות האמנה תנהג בפליטים השוהים בשטח ארצה, שיש להם דיפלומות המוכרות על־ידי הרשויות המוסמכות של אותה המדינה והרוצים

לעסוק במקצוע חופשי, דין נוח ככל האפשר ועל כל פנים דין לא פחות נוח מזה שהיא נוהגת בזרים בכלל באותן הנסיבות.

2. המדינות בעלות האמנה ישקדו במיטב מאמציהן, תוך שמירה על חוקיהן וחוקותיהן, לישב פליטים אלה בשטחים, מחוץ לארץ המטרופולין שלהן, שהן אחראיות ליחסיהן הבינלאומיים.

פרק רביעי: **רווחה**

סימן כ

קיצוב מזונות

מקום שנוהג משטר של קיצוב מזונות לגבי האוכלוסייה בכללה והמסדיר את חלוקתם הכללית של מוצרים שאספקתם מועטה, ינהגו בפליטים אותו דין שנוהגים באזרחים.

סימן כא

שיכון

אשר לשיכון, הרי במידה ועניין זה מוסדר לפי חוקים או תקנות, או במידה והוא כפוף לפיקוחן של רשויות ציבוריות, ינהגו המדינות בעלות האמנה בפליטים השוהים בהיתר בשטח ארצן דין נוח ככל האפשר, ועל כל פנים לא פחות נוח מזה שהן נוהגות בזרים בכלל באותן הנסיבות.

סימן כב

חינוך ציבורי

1. המדינות בעלות האמנה ינהגו בפליטים אותו דין שהן נוהגות באזרחיהן בעניין חינוך עממי.
2. המדינות בעלות האמנה ינהגו בפליטים דין נוח ככל האפשר, ועל כל פנים לא פחות נוח מזה שהן נוהגות בזרים בכלל באותן הנסיבות, בעניין חינוך שאיננו חינך עממי, ובפרט בעניין אפשרות הגישה למקומות לימוד, בעניין הכרה בתעודות, דיפלומות ותארים של בתי ספר זרים, בעניין ויתור על שכר לימוד ותשלומים ובעניין מתן סטיפנדיות.

סימן כג

סעד ציבורי

המדינות בעלות האמנה ינהגו בפליטים השוהים בהיתר בשטח ארצן אותו דין ביחס לסעד וסיוע ציבוריים שהן נוהגות באזרחיהן.

סימן כד

תחיקת עבודה וביטחון סוציאלי

1. המדינות בעלות האמנה ינהגו בפליטים השוהים בהיתר בשטח ארצן אותו דין שהן נוהגות באזרחיהן בעניינים הבאים:

(א) במידה שעניינים אלה מוסדרים על פי חוקים או תקנות או במידה שהם כפופים לפיקוחן של רשויות מנהליות: שכר, לרבות תוספות משפחה, כשתוספות אלה מהוות חלק של השכר, שעות עבודה, הסדרים של שעות עבודה נוספות. חופשה בתשלום, הגבלות על עבודת בית, גיל תעסוקה מינימלי, חניכות והכשרה, תעסוקת נשים ונערים, והנאה מן היתרונות של משא ומתן קולקטיבי;

(ב) ביטחון סוציאלי (הוראות חוק בעניין תאונות תעסוקה, מחלות מקצועיות, אימהות, מחלאה, נכות, זקנה, מוות, אבטלה, אחריות משפחתית וכל אירוע אפשרי אחר שלפי החוקים והתקנות הלאומיים הוא כלול בתכנית של ביטחון סוציאלי (בכפוף להגבלות הבאות):

(1) מותר לקבוע הסדרים נאותים בעניין שמירת זכויות שנרכשו וזכויות ההולכות ונרכשות;

(2) מותר לקבוע בחוקים ובתקנות הלאומיים של ארץ המגורים הסדרים מיוחדים בדבר גמלאות או חלקי־גמלאות המשולמות כולן מתוך כספי ציבור ובעניין תגמולים המוענקים לבני אדם שאינם ממלאים אחרי תנאי ההשתתפות הקבועים לגבי הענקת קצבה נורמלית.

2. הזכות לפיצויים, בשל מוות שנגרם על־ידי תאונת תעסוקה או על־ידי מחלה מקצועית, לא תהא נפגעת מן העובדה שמקום מגוריו של הנהנה הוא מחוץ לשטח ארצה של המדינה החתומה על האמנה.

3. המדינות בעלות האמנה יעניקו לפליטים את ההנאות מהסכמים שנעשו ביניהן, או שייעשו ביניהן להבא בעניין שמירת זכויות רכושות וזכויות ההולכות ונרכשות בקשר לביטחון סוציאלי, בכפוף לאותם תנאים בלבד החלים על אזרחי המדינות החתומות על ההסכמים האמורים.

4. המדינות בעלות האמנה יעיינו מתוך אהדה בשאלת מתן אפשרות רחבה ביותר לפליטים ליהנות מהסכמים דומים שיהיו קיימים באיזה זמן שהוא בין המדינות בעלות האמנה ובין מדינות שאינן בעלות האמנה.

פרק חמישי: **אמצעים מנהליים**

סימן כה

עזרה מנהלית

1. נזקק פליט באורח רגיל לעזרת רשויותיה של ארץ נוכריה לשם ביצועה של איזו זכות ואין ביכולתו לפנות אליהן, הרי המדינות בעלות האמנה שבשטח ארצן הוא מתגורר ידאגו לכך שאותה עזרה תינתן לו על־ידי רשויותיהן שלהם או על־ידי רשות בינלאומית.

2. הרשות או הרשויות המוזכרות בסעיף 1 ימסרו לפליטים, או יצוו למסור להם בהשגחתן, מסמכים ואימותים שהיו נמסרים באורח רגיל לזרים על־ידי רשויות ארצותיהם, או באמצעותן.

3. מסמכים ואימותים שנמסרו כאמור לעיל ישמשו במקום המסמכים הרשמיים הנמסרים לזרים על־ידי רשויות ארצותיהם האזרחיות או באמצעותן, ויתנו בהם אימון אם לא הוכח היפוכו של דבר.

4. בכפוף לדין יוצא מן הכלל שיהיו נוהגים בבני אדם נצרכים, מותר להטיל אגרה בעד השירותים המוזכרים בזה, אלא שאדרה כזאת תהא מתונה ומתאימה לאגרה המוטלת על אזרחים בעד אותו שירות.

5. הוראות סימן זה אינן פוגעות בסימנים כז ו־כח.

סימן כו

חופש התנועה

כל מדינה מבעלות האמנה תעניק לפליטים הנמצאים בהיתר בשטח ארצה את הזכות לבחור להם את מקום מגוריהם ולנוע חופשית בתחומי שטח ארצה, בכפוף לתקנות שיחולו על זרים בכלל באותן נסיבות.

סימן כז

תעודות זהות

המדינות בעלות האמנה יוציאו תעודות זהות לפליטים המתגוררים בשטח ארצם שאין בידם תעודת מסע בעלת תוקף.

סימן כח

תעודות מסע

1. המדינות בעלות האמנה יוציאו לפליטים השוהים בהיתר בשטח ארצן תעודות מסע לשם נסיעה אל מחוץ לשטח ארצן, חוץ מבמקרה שסיבות של ביטחון לאומי או סדר ציבורי מכריחות לנהוג אחרת, והוראות התוספת לאמנה זו יחולו לגבי תעודות כאלה. המדינות בעלות האמנה רשאיות להוציא תעודת מסע כזאת לכל פליט אחר שבשטח ארצן; בייחוד יעיינו באהדה בשאלת הוצאת תעודת מסע כזאת לפליטים שבשטח ארץ ושאין ביכולתם לקבל תעודת מסע מהארץ שבה מקום מגוריהם החוקי.

2. תעודות מסע שהוצאו לפליטים לפי הוראות הסכמים בינלאומיים קודמים על־ידי בעלות ההסכמים הללו יוכרו על־ידי המדינות בעלות האמנה וינהגו בו כאילו הוצאו לפי סימן זה.

סימן כט

היטלים פיסיקאליים

1. המדינות בעלות האמנה לא יטילו על פליטים ארנונות, היטלים, או מיסים השונים או גבוהים מאלו שמותר להן להטיל על אזרחיהן במצבים דומים.

2. שום דבר האמור בסעיף הקודם לא ימנע מלהטיל על פליטים את החוקים והתקנות בדבר היטלים על מהן תעודות מנהליות, לרבות תעודות זהות, לזרים.

סימן ל

העברת נכסים

1. מדינה מבעלות האמנה תתיר לפליטים, לפי חוקיה ותקנותיה, להעביר נכסים שהביאו לשטח ארצה אל ארץ אחרת שבה הורשו להתיישב.

2. מדינה מבעלות האמנה תעיין באהדה בבקשתם של פליטים להתיר להם להעביר נכסים מכל מקום שהוא שיש להם צורך בהם לשם התיישבותם בארץ אחרת שבה הותרה כניסתם.

סימן לא

פליטים הנמצאים בארץ המקלט שלא בהיתר

1. המדינות בעלות האמנה לא יטילו עונשים על פליטים, שבדרכם ישר מן הארץ שבה ריחפה סכנה על חייהם או על חירותם, במשמעות סימן א, נכנסו לשטח

ארצן או נמצאים בו בלא הרשאה, בתנאי שעליהם להתייצב בלא דיחוי לפני הרשויות ולתת נימוק מספיק לכניסתם או לשהייתם הבלתי חוקית.

2. המדינות בעלות האמנה לא יטילו על תנועתם של פליטים כאלה אלא את ההגבלות הנחוצות, והגבלות אלה לא יחולו עליהם אלא עד שמעמדם בארץ יוסדר או עד שיקבלו היתר כניסה לארץ אחרת. המדינות בעלות האמנה יתנו לפליטים כאלה שהות מספקת וכל ההקלות הנחוצות לשם קבלת היתר כניסה לארץ אחרת.

סימן לב

גירוש

1. המדינות בעלות האמנה לא יגרשו פליט השוהה בארצן בהיתר אלא מטעמי ביטחון לאומי וסדר ציבורי.

2. גירושו של פליט כזה לא יבוצע אלא בתוקף החלטה שהגיעו אליה לפי התהליך הנכון של החוק. אם אין סיבות של ביטחון לאומי המכריחות לנהוג אחרת ירשו לפליט כזה להביא עדות לטיהור עצמו, ולהופיע או להיות מיוצג לתכלית זו לפני רשות מוסמכת או לפני אדם או בני אדם שהרשות המוסמכת ייעדה אותם במיוחד לכך.

3. המדינות בעלות האמנה יתנו לפליט כזה זמן מספיק כדי לבקש כניסה חוקית לארץ אחרת. המדינות בעלות האמנה שומרות לעצמן את הזכות לנקוט למשך זמן זה אותם אמצעים פנימיים שיראו צורך בהם.

סימן לג

איסור גירוש או החזרה ("REFOULEMENT")

1. שום מדינה מבעלות האמנה לא תגרש ולא תחזיר ("refouler") פליט באיזו צורה שהיא אל גבולות הארצות שבהן יהיו חייו או חירותו בסכנה מטעמי גזע, דת, אזרחות, השתייכות לקיבוץ חברתי מסוים או להשקפה מדינית מסוימת.

2. ואולם פליט לא יוכל לתבוע לעצמו הנאה מהוראה זו אם יש נימוקים מספיקים לראותו בסכנה לביטחון הארץ שבה הוא נמצא או אם לאחר שחויב בדין על־ידי פסק דין סופי בשל פשע חמור במיוחד, הוא מהווה סכנה לציבור הארץ ההיא.

סימן לד

התאזרחות

המדינות בעלות האמנה יקלו, ככל האפשר, על טמיעתם והתאזרחותם של פליטים. במיוחד ישקדו במיטב מאמציהם להחיש את סדרי ההתאזרחות ולהפחית ככל האפשר את ההיטלים וההוצאות הכרוכים בכך.

פרק שישי: הוראות ביצוע והוראות לתקופת מעבר

סימן לה

שיתוף פעולה בין הרשויות הארציות ובין ארגון האומות המאוחדות

1. המדינות בעלות האמנה מתחייבות לשתף פעולה עם משרד הנציב העליון לענייני פליטים מטעם ארגון האומות המאוחדות, או עם כל משרד אחר של ארגון האומות המאוחדות שיבוא במקומו, בביצוע תפקידיו, ובמיוחד יקלו עליו את ביצוע תפקיד ההשגחה על הפעלתן של הוראות אמנה זו.

2. כדי לאפשר למשרד הנציב העליון, או לכל מוסד אחר של ארגון האומות המאוחדות שיבוא במקומו להגיש דו"חות למוסדות המוסמכים של ארגון האומות המאוחדות, מתחייבות המדינות בעלות האמנה לספק להם אינפורמציה ונתונים סטטיסטיים שיבקשו מהן בעניין –

(א) מצבם של פליטים.

(ב) ביצוע אמנה זו.

(ג) חוקים, תקנות וצווים הנהוגים, או שיהיו נהוגים להבא, ביחס לפליטים.

סימן לו

אינפורמציה בנוגע לתחיקה ארצית

המדינות בעלות האמנה יודיעו למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות את החוקים והתקנות שינהיגו על מנת להבטיח את הפעלתה של אמנה זו.

סימן לז

היחס של אמנות קודמות

בלא לפגוע בסימן כח, סעיף 2, של אמנה זו, תבוא אמנה זו, ביחסים שבין בעלי האמנה לבין עצמם, במקום ההסדרים מיום 5 ביולי 1922, 31 במאי 1924, 12 במאי 1926, 30 ביוני 1928, ו־30 ביולי 1935, במקום האמנות מיום 28 באוקטובר 1933 ומיום 10 בפברואר 1938, במקום הפרוטוקול מיום 14 בספטמבר 1939, ובמקום ההסכם מיום 15 באוקטובר 1946.

פרק שביעי: **סעיפים אחרונים**

סימן לח

יישוב מחלוקת

כל מחלוקת בין בעלי אמנה זו בדבר פירושה או תחולתה, שאי־אפשר ליישבה בדרכים אחרות, תובא לפני בית הדין הבינלאומי לפי בקשת אחד החולקים.

סימן לט

חתימה, אישור, או הצטרפות

1. **אמנה זו תעמוד לחתימה בז'נבה ביום 28 ביולי 1951, ולאחר מכן תופקד בידי המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות. היא תעמוד לחתימה במשרד האירופי של ארגון האומות המאוחדות מיום 28 ביולי עד 31 באוגוסט 1951, ותעמוד שוב לחתימה ברכז ארגון האומות המאוחדות מיום 17 בספטמבר 1951 עד 31 בדצמבר 1952.**

2. **אמנה זו תעמוד לחתימה בשם כל המדינות, חברות ארגון האומות המאוחדות, וגם בשם כל מדינה אחרת שהוזמנה להשתתף בועידת מיופי הכוח בשאלת מעמדם של פליטים ואנשים חסרי אזרחות, או שהזמנה לחתום נשלחה אליה על־ידי העצרת. האמנה תאושר וכתבי האישור יופקדו בידי המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות.**

3. **אמנה זו תעמוד מיום 28 יבולי 1951 להצטרפות על־ידי המדינות המוזכרות בסעיף 2 לסימן זה. ההצטרפות תבוצע על־ידי הפקדת כתב ההצטרפות בידי המזכיר הכללי של האומות המאוחדות.**

סימן מ

סעיף תחולה על שטחי ארץ

1. **כל מדינה יכולה, בשעת החתימה, האישור או ההצטרפות, להכריז שאמנה זו יורחב כוחה על שטחי הארץ, כולם או מקצתם, שהיא אחראית ליחסיהם הבינלאומיים. הכרזה זו תקבל תוקף בשעה שיתחיל תוקפה של האמנה לגבי המדינה שנוגעת בדבר.**

2. **בכל עת לאחר מכן אפשר להכריז על הרחבה כזאת על־ידי למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות והיא תקבל תוקף תשעים יום לאחר היום בו נתקבלה**

ההודעה על־ידי המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות או מתאריך תחילת תוקפה של האמנה לגבי המדינה הנוגעת בדבר, הכול לפי התאריך המאוחר יותר.

3. ביחס לאותם השטחים שהאמנה לא הורחבה עליהם בשעת החתימה, האישור או ההצטרפות, תעיין כל מדינה הנוגעת בדבר באפשרות לקנוט את הצעדים הנחוצים כדי להרחיב את תחולתה של האמנה על אותם השטחים, בכפוף להסכמת ממשלותיהם של אותם השטחים – אם יש צורך בהסכמה כזאת מטעמים חוקתיים.

סימן מא

סעיף פדרלי

בעניין מדינה פדרלית או בלתי אחידה ינהגו ההוראות הבאות:

(א) אשר לאותם מסימני אמנה זו הבאים בתחומי השיפוט התחיקתי של הרשות המחוקקת הפדרלית יהיו התחייבויותיה של הממשלה הפדרלית. עד למידה זו, כאותן של המדינות בעלות האמנה שאינן מדינות פדרליות.

(ב) אשר לאותם מסימני אמנה זו הבאים בתחומי השיפוט התחיקתי של המדינות, המחוזות או הקנטונים המהווים ביחד את המדינה הפדרלית ואשר אינם מחויבים, לפי חוקת הפדרציה, לנקוט פעולה תחיקתית, תביא הממשלה הפדרלית את הסימנים האלה, בצירוף המלצה חיובית, לידיעת הרשויות הנאותות של המדינות, המחוזות או הקנטונים בהקדם האפשרי ביותר;

(ג) מדינה פדרלית שהיא אחת מבעלות האמנה הזאת תמציא, לפי בקשת מדינה אחרת מבעלות האמנה, שתועבר באמצעות המזכיר הכללי, הודעה על החוק והנוהג של הפדרציה ויחידותיה ביחס להוראה מסוימת של האמנה, ובהודעה יצוין באיזו מדיה ניתן תוקף לאותה הוראה על־ידי פעולה תחיקתית או על־ידי פעולה אחרת.

סימן מב

הסתייגויות

1. בשעת החתימה, האישור או ההצטרפות רשאית על מדינה לקבוע הסתייגויות לסימני האמנה הזאת, פרט לסימנים א, ג, ד, טז (1), לג, לו-מו.

2. כל מדינה הקובעת הסתייגות לפי סעיף 1 לסימן זה, רשאית בכל שעה לחזור בה מהסתייגותה על־ידי מסירת הודעה על כך למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות.

סימן מג

תחילת תוקף

1. תוקפה של אמנה זו יתחיל ביום התשעים לאחר הפקדת כתב האישור או כתב ההצטרפות השישי.

2. לגבי כל מדינה המאשרת אמנה זו או מצטרפת אליה לאחר הפקדת כתב האישור או כתב ההצטרפות השישי, יתחיל תוקפה של אמנה זו ביום התשעים שלאחר היום בו הפקידה אותה מדינה כתב אישורה או כתב הצטרפותה.

סימן מד

הסתלקות

1. כל מדינה מבעלות האמנה רשאית בכל שעה להסתלק מאמנה זו על־ידי מסירת הודעה למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות.

2. ההסתלקות תיכנס לתוקפה לגבי המדינה הנוגעת בדבר שנה אחת אחרי התאריך בו נתקבלה ההודעה עליה על־ידי המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות.

3. כל מדינה שמסרה הודעה או הכרזה לפי סימן מ, ראשית בכל זמן לאחר מכן להכריז, בהודעה למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות, כי האמנה תחדל לחול על אותו שטח שנה אחת לאחר קבלת ההודעה על־ידי המזכיר הכללי.

סימן מה

תיקון

1. כל מדינה מבעלות האמנה רשאית לבקש בכל שעה את תיקונה של האמנה על־ידי מסירת הודעה למזכיר הכללי של האומות המאוחדות.

2. העצרת תמליץ על הצעדים שיינקטו – אם יינקטו – לגבי בקשה כזאת.

סימן מו

הודעות מאת המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות

המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות יודיע לכל חברות ארגון האומות המאוחדות ולמדינות לא־חברות הנזכרות בסימן לט –

(א) בדבר הכרזות והודעות לפי סעיף ב לסימן א;

(ב) בדבר חתימות, אישורים והצטרפויות לפי סימן לט;

(ג) בדבר הכרזות והודעות לפי סימן מ;

(ד) בדבר הסתייגויות וחזרה מהן לפי סימן מב;

(ה) בדבר התאריך בו מתחיל תוקפה של אמנה זו לפי סימן מב;

(ו) בדבר הסתלקויות והודעות לפי סימן מד;

(ז) בדבר בקשות תיקון לפי סימן מה;

ולראיה חתמו החתומים מטה, שהורשו כהלכה, על אמנה זו בשם ממשלותיהם.

נעשתה בז׳נבה, היום עשרים ושמונה ביולי, שנת אלף תשע מאות וחמישים ואחת, בהעתק אחד, שנוסחו האנגלי ונוסחו הצרפתי דין מקור להם, והוא יישר מופקד בארכיוני ארגון האומות המאוחדות, והעתקים מאומתים־הימנו יימסרו לכל חברות ארגון האומות המאוחדות ולמדינת לא־חברות, הנזכרות בסימן לט.

תוספת

פסקה 1

1. תעודת המסע הנזכרת בסימן כח לאמנה תידמה לדגם המצורף להלן.

2. התעודה תודפס בשתי שפות לפחות, שאחת מהן תהיה אנגלית או צרפתית.

פסקה 2

בכפוף לתקנות הנהוגות במדינת ההוצאה, ילדים יוכלו להיכלל בתעודת המסע של הורה או בנסיבות חריגות של פליט מבוגר אחר.

פסקה 3

האגרות שייגבו עבור הנפקת התעודה לא יהיו גבוהות מהמחיר הנמוך ביותר הנגבה עבור דרכונים לאומיים.

פסקה 4

להוציא במקרים מיוחדים או יוצאי דופן, התעודה תוצא כך שתהיה תקפה במספר הגדול ביותר של ארצות.

פסקה 5

תוקף התעודה יהיה לשנה או שנתיים, לפי שיקול דעת הרשות המוציאה.

פסקה 6

1. חידוש התעודה או הארכת תוקפה הוא עניין שבסמכות הרשות שהוציאה אותה, כל עוד מחזיק התעודה לא השתקע כתושב חוקי בשטח אחר והוא מתגורר כחוק בשטח הרשות האמורה. בכפוף לאותם תנאים, הוצאת תעודה חדשה היא עניין שבסמכותה של הרשות שהנפיקה את התעודה הקודמת.

2. רשויות דיפלומטיות או קונסולריות, המוסמכות באופן מיוחד למטרה זו, יוסמכו להאריך לתקופה שאינה עולה על שישה חודשים את תוקף תעודות המסע שהנפיקו ממשלותיהן.

3. המדינות בעלות האמנה יעיינו באהדה בשאלת חידוש תעודות המסע או הארכת תוקפן או הנפקת תעודות חדשות לפליטים שאינם מתגוררים עוד כחוק בשטחן ואשר אינם יכולים לקבל תעודת מסע מהארץ שבה הם מתגוררים כחוק.

פסקה 7

המדינות בעלות האמנה יכירו בתוקף התעודות המוצאות בהתאם להוראות סימן כח לאמנה זו.

פסקה 8

הרשויות המוסמכות בארץ שהפליט שואף להמשיך אליה, אם הן מוכנות להתיר לו כניסה ואם נדרשת אשרת כניסה, יצרפו אשרה לתעודה שבה הוא מחזיק.

פסקה 9

1. המדינות בעלות האמנה מתחייבות להנפיק אשרות מעבר לפליטים שקיבלו אשרות לשטח שהוא יעדם הסופי.

2. ניתן לסרב להוציא אשרה כאמור מטעמים שיצדיקו סירוב להוציא אשרה לכל זר שהוא.

פסקה 10

האגרות עבור הנפקת אשרות יציאה, כניסה או מעבר לא יעלו על המחיר הנמוך ביותר הנגבה עבור אשרות בדרכונים זרים.

פסקה 11

כאשר פליט קבע את מקום מגוריו באופן חוקי בשטחה של מדינה אחרת מבעלות האמנה, נתונה האחריות להוציא תעודה חדשה, על־פי התנאים שבסימן כח, בידי הרשות המוסמכת בשטח זה, וזכאי הפליט לפנות אליה.

פסקה 12

הרשות המוציאה תעודה חדשה תיטול לידיה את התעודה הישנה ותשיב אותה למדינה שהוציאה אותה אם נכתב בתעודה שיש להשיבה; אחרת, היא תיטול לידיה את התעודה ותבטל אותה.

פסקה 13

1. כל מדינה מבעלות האמנה מתחייבת כי אדם המחזיק בתעודת מסע שהוצאה על־ידיה בהתאם לסימן כח לאמנה זו יורשה לשוב ולהיכנס לשטחה בכל עת במהלך תקופת תוקפה של התעודה.

2. בכפוף להוראות הפסקה הקטנה הקודמת, מדינה מבעלות האמנה רשאית לדרוש ממחזיק התעודה להישמע להליכים הרשמיים הקבועים ביחס ליציאה משטחה או לכניסה אליו.

3. המדינות בעלות האמנה שומרות לעצמן את הזכות, במקרים יוצאי דופן או במקרים שבהם שהיית הפליט מורשית לתקופה מסוימת בלבד, להגביל בעת הוצאת המסמך את התקופה שבמהלכה רשאי הפליט לשוב לתקופה שאינה פחותה משלושה חודשים.

פסקה 14

בכפוף לתנאים שבפסקה 13 בלבד, הוראות תוספת זו אינן משפיעות בשום דרך על החוקים והתקנות החלים על תנאי הכניסה לשטחן של המדינות בעלות האמנה, המעבר דרכו, המגורים וההשתקעות בו והיציאה ממנו.

פסקה 15

מעמדו של מחזיק התעודה אינו נקבע או מושפע מהוצאתה ואף לא מרישומים שבוצעו בה, בייחוד בכל הנוגע לאזרחות.

פסקה 16

הוצאת התעודה אינה מזכה את המחזיק בה בכל דרך שהיא בהגנת הרשויות הדיפלומטיות או הקונסולריות של המדינה המוציאה, ואינה מקנה לרשויות אלה זכות להעניק הגנה.

נספח

דגם תעודת מסע

תעודה זו תהיה בצורת פנקס (כ־15 על 10 ס"מ).

מומלץ שהתעודה תודפס באופן שיאפשר גילוי מידי של כל מחיקה או שינוי באמצעים כימיים או אחרים, וכי המילים "אמנה מיום 28 ביולי 1951" יודפסו כך שיחזרו על עצמן ברציפות על כל עמוד, בשפת המדינה המנפיקה.

(שער הספרון)

תעודת מסע

(אמנה מיום 28 ביולי 1951)

מס' .....

(1)

תעודת מסע

(אמנה מיום 28 ביולי 1951)

תוקף תעודה זו פג ב .....
אלא אם תוקפה מוארך או אם היא מחודשת.
שם פרטי .....
שם/שמות משפחה .....
נלווים למחזיק התעודה ..... ילדים.

1. **תעודה זו מוצאת אך ורק כדי לספק למחזיק בה תעודת מסע שתוכל לשמש תחליף לדרכון לאומי. אין בה כדי לפגוע באזרחותו של המחזיק והיא אינה משפיעה עליה בכל דרך שהיא.**

2. **המחזיק מורשה לשוב ל .....**
[לציין פה את שם הארץ שרשויותיה מוציאות את התעודה] בתאריך .....
או לפניו, אלא אם כן מצוין בהמשך תאריך מאוחר יותר [אסור שהתקופה שבמהלכה מורשה המחזיק לשוב תהיה קצרה משלושה חודשים].

3. **אם קבע המחזיק את מקום מגוריו בארץ שאינה זו שהוציאה את המסמך הנוכחי, חובה עליו, אם יחפוץ לנסוע שוב, להגיש לרשויות המוסמכות בארץ**

מגוריו בקשה למסמך חדש. [הרשות המוציאה תעודה חדשה תיטול לידיה את התעודה הישנה ותשיב אותה לרשות שהוציאה אותה].[1]

(תעודה זו מכילה ..... עמודים, להוציא השער).

---

(2)

מקום הלידה ותאריך הלידה.....
משלח יד .....
מקום מגורים נוכחי .....
*שם הנעורים ושם/שמות המשפחה של הרעיה .....
.....
*השם הפרטי ושם/שמות המשפחה של הבעל .....
. . . . . .

תיאור

גובה .....
שֵׂער .....
צבע העיניים .....
אף .....
צורת הפנים .....
גון העור .....
סימני היכר מיוחדים .....

ילדים הנלווים למחזיק

שם פרטי ותאריך הלידה	מין	שם/שמות משפחה	מקום הלידה
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

* מחקו את המיותר

(תעודה זו מכילה ..... עמודים, להוציא השער).

---

[1] את המשפט המופיע בסוגריים ישלבו ממשלות המעוניינות בכך.

(3)

תצלום מחזיק התעודה וחותמת הרשות המוציאה
טביעות אצבע של המחזיק (אם הדבר נדרש)

חתימת המחזיק .....

(תעודה זו מכילה ..... עמודים, להוציא השער).

---

(4)

1. תעודה זו תקפה לארצות אלה: .....
.....
.....
.....

2. מסמך או מסמכים שעליהם נסמכת הוצאתה של תעודה זו: .....
.....
.....
.....

הוצאה ב .....
תאריך .....

חתימה וחותמת הרשות
המוציאה את התעודה:

האגרה ששולמה:

(תעודה זו מכילה ..... עמודים, להוציא השער).

---

(5)

הארכה או חידוש תוקף

האגרה ששולמה:

נעשה ב: .....

מתאריך .....
עד תאריך .....
תאריך .....
חתימת וחותמת הרשות המאריכה או
מחדשת את תוקף התעודה:

הארכה או חידוש תוקף

האגרה ששולמה: מתאריך ..... עד תאריך .....

נעשה ב: ..... תאריך ..... חתימת וחותמת הרשות המאריכה או מחדשת את תוקף התעודה:

(תעודה זו מכילה ..... עמודים, להוציא השער).

---

(6)

הארכה או חידוש תוקף

האגרה ששולמה: מתאריך ..... עד תאריך .....

נעשה ב: ..... תאריך ..... חתימת וחותמת הרשות המאריכה או מחדשת את תוקף התעודה:

הארכה או חידוש תוקף

האגרה ששולמה: מתאריך ..... עד תאריך .....

נעשה ב: ..... תאריך ..... חתימת וחותמת הרשות המאריכה או מחדשת את תוקף התעודה:

(תעודה זו מכילה ..... עמודים, להוציא השער).

(32-7)

אשרות

שם מחזיק התעודה חייב להופיע בכל אשרה.

(תעודה זו מכילה ..... עמודים, להוציא השער).

פרוטוקול בדבר מעמדם של פליטים

המדינות שהן צדדים לפרוטוקול זה,

בשומן אל לב, כי האמנה בדבר מעמדם של פליטים, שנחתמה ביום 28 ביולי 1951 (להלן – האמנה), אינה חלה אלא לגבי בני אדם שהיו לפליטים בגלל מאורעות שאירעו לפני 1 בינואר 1951,

בשומן אל לב, כי מאז אומצה האמנה הופיעו סוגים חדשים של פליטים וכי מפאת עובדה זו עשויים הפליטים האמורים שלא להיות כלולים בתחולתה של האמנה,

בשומן אל לב, כי מן הרצוי הוא שכל הפליטים הכלולים בהגדרה הניתנת באמנה ייהנו ממעמד שווה, בלא להתחשב בתאריך המגביל של 1 בינואר 1951,

הסכימו לאמור:

סעיף ראשון

הוראה כללית

1. **המדינות שהן צדדים לפרוטוקול זה מתחייבות להחיל את הסעיפים 2 עד 34, ועד בכלל, של האמנה, לגבי פליטים כמוגדר לקמן.**

2. **לעניין פרוטוקול זה יהא מובנו של המונח "פליט", פרט לנוגע בהחלתו של ס"ק 3 לסעיף זה, כל אדם כמוגדר בסעיף 1 של האמנה כאילו הושמטו המילים "בגלל מאורעות שאירעו לפני ה־1 בינואר 1951" והמלים "עקב המאורעות האמורים" בסעיף 1 א (2).**

3. **המדינות שהן צדדים לפרוטוקול זה יחילוהו ללא כל הגבלה גיאוגרפית; אף על פי כן ההצהרות הקיימות, שנמסרו בהתאם לסעיף 1 ב (1) (א) של האמנה על־ידי המדינות שהן צדדים לאמנה מכבר, יחולו גם לפי פרוטוקול זה אלא אם כן הורחבו התחייבויותיה של המדינה המצהירה לפי סעיף 1 ב (2) לאמנה.**

סעיף 2

שיתוף פעולה בין הרשויות הארציות ובין ארגון האומות המאוחדות

1. המדינות שהן צדדים לפרוטוקול זה מתחייבות לשתף פעולה עם משרד הנציב העליון לענייני פליטים מטעם האומות המאוחדות, או עם כל מוסד אחר של האומות המאוחדות שיבוא במקומו, בביצוע תפקידיו, ובמיוחד יקלו עליו את ביצוע תפקיד ההשגחה על החלתן של הוראות פרוטוקול זה.

2. כדי לאפשר למשרד הנציב העליון, או לכל מוסד אחר של האומות המאוחדות שיבוא במקומו, להגיש דינים וחשבונות לגופים המוסמכים של האומות המאוחדות, מתחייבות המדינות שהן צדדים לפרוטוקול זה לספק להם אינפורמציה ונתונים סטטיסטיים שיבקשו מהם בעניין

   א. מעמדם של הפליטים;

   ב. ביצועו של פרוטוקול זה;

   ג. חוקים, תקנות וצווים הנוהגים, או שיהיו נוהגים להבא ביחס לפליטים.

סעיף 3

אינפורמציה בנוגע לתחיקה ארצית

המדינות שהן צדדים לפרוטוקול זה יודיעו למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות את החוקים והתקנות שהן עשויות לאמץ כדי להבטיח את החלתו של פרוטוקול זה.

סעיף 4

יישוב מחלוקות

כל מחלוקת בין מדינות שהן צדדים לפרוטוקול זה בדבר פירושו או תחולתו, שאי־אפשר ליישבה בדרכים אחרות, תובא לפני בית הדין הבין־לאומי לפי בקשת אחד הצדדים במחלוקת.

סעיף 5

הצטרפות

פרוטוקול זה יעמוד להצטרפות מטעם כל המדינות שהן צדדים לאמנה, או מטעם כל מדינה אחרת חברת ארגון האומות המאודות, או חברה באחת מסוכנויותיו

המיוחדות, או מטעם כל מדינה שהעצרת הכללית שיגרה אליה הזמנה להצטרף לפרוטוקול. ההצטרפות תיעשה בהפקדת מסמך הצטרפות אצל המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות.

סעיף 6

סעיף פדרלי

במקרה של מדינה פדרלית או בלתי מאוחדת, יחולו ההוראות שלקמן:

א. אשר לאותם מסעיפי האמנה שיש להחילם בהתאם לסעיף 1, ס"ק 1, לפרוטוקול זה, הכלולים בתחומי השיפוט התחיקתי של הרשות המחוקקת הפדרלית, יהיו התחייבויותיה של הממשלה הפדרלית, עד למידה זו, כאותן של מדינות בעלות הפרוטוקול שאינן מדינות פדרליות;

ב. אשר לאותם מסעיפי האמנה שיש להחילם בהתאם לסעיף 1, ס"ק 1, לפרוטוקול זה, הכלולים התחומי השיפוט התחיקתי של המדינות, המחוזות או הקנטונים המהווים יחדיו את המדינה הפדרלית, ואשר אינם מחויבים לפי חוקת הפדרציה לנקוט פעולה תחיקתית, תביא הממשלה הפדרלית את הסעיפים האלה, בצירוף המלצה חיובית, לידיעת הרשויות הנאותות של המדינות, המחוזות או הקנטונים בכל ההקדם האפשרי;

ג. מדינה פדרלית שהיא צד לפרוטוקול זה תמציא, לפי בקשת מדינה אחרת שהיא צד לפרוטוקול זה, שתועבר באמצעות המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות, הודעה על החוק והנוהג של הפדרציה ויחידותיה ביחס לכל הוראה מסוימת של האמנה שיש להחילה בהתאם לסעיף 1, ס"ק 1, לפרוטוקול זה, ובהודעה יצוין באיזו מידה ניתן תוקף לאותה הוראה על־ידי פעולה תחיקתית או על־ידי פעולה אחרת.

סעיף 7

הסתייגויות והצהרות

1. בשעת הצטרפות רשאית כל מדינה להביע הסתייגויות לגבי סעיף 4 לפרוטוקול זה ולגבי החלתן, בהתאם לסעיף 1 לפרוטוקול זה, של כל ההוראות שבאמנה, למעט אותן הוראות הכלולות בסעיפים 1, 3, 4, 16 (1) ו־33, ובלבד שבמקרה של מדינה שהיא צד לאמנה לא יחולו ההסתייגויות שנעשו לפי סעיף זה על פליטים שעליהם חלה האמנה.

2. הסתייגויות שנעשו על־ידי המדינות שהן צדדים לאמנה בהתאם לסעיף 42 של האמנה האמורה יחולו, אלא אם כן חזרו מהן, על התחייבויותיהן הנובעות מן פרוטוקול זה.

3. כל מדינה שהביעה הסתייגות בהתאם לס"ק 1 לסעיף זה רשאית בכל שעה לחזור בה מאותה הסתייגות בהודעה על כך שתישלח למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות.

4. הצהרה שנמסרה לפי סעיף 40, ס"ק 1 ו־2, לאמנה, על־ידי מדינה בעלת האמנה אשר הצטרפה לפרוטוקול זה, יראוה כאילו חלה לגבי פרוטוקול זה אלא אם כן שלח הצד הנוגע בדבר, בעת ההצטרפות, הודעה אחרת בעניין זה אל המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות. הוראותיהם של סעיף 40, ס"ק 2 ו־3 וסעיף 44, ס"ק 3, לאמנה, יראון כחלות לגבי פרוטוקול זה בשינויים המחויבים לפי העניין.

סעיף 8

כניסה לתוקף

1. פרוטוקול זה ייכנס לתוקפו בתאריך ההפקדה של מסמך ההצטרפות השישי.

2. לגבי כל מדינה המצטרפת אל הפרוטוקול לאחר ההפקדה של מסמך ההצטרפות השישי, ייכנס פרוטוקול זה לתוקפו בתאריך בו הפקידה אותה מדינה את מסמך הצטרפותה.

סעיף 9

הסתלקות

1. כל מדינה שהיא צד לפרוטוקול זה רשאית להסתלק הימנו בכל שעה בהודעה שתישלח למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות.

2. הסתלקות תהא בת פועל, לגבי המדינה הנוגעת בדבר, שנה אחת לאחר התאריך בו נתקבלה על־ידי המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות.

סעיף 10

הודעות מאת המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות

המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות יודיע לכל המדינות הנזכרות בסעיף 5 על תאריך הכניסה לתוקף, על ההצטרפויות, ההסתייגויות והחזרה מן ההסתייגויות, ועל ההסתלקויות, הנוגעות לפרוטוקול זה, ועל הצהרות והודעות המתייחסות אליו.

סעיף 11

הפקדת הפרוטוקול בארכיון של מזכירות האומות המאוחדות

עותק אחד של פרוטוקול זה, שלנוסחיו האנגלי, הסיני, הספרדי, הצרפתי והרוסי דין מקור במידה שווה, החתום בידי נשיא העצרת הכללית ובידי המזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות, יופקד בארכיונה של מזכירות הארגון. המזכיר הכללי ימסור העתקים מאושרים הימנו לכל המדינות חברות האומות המאוחדות ולשאר המדינות הנזכרות בסעיף 5 לעיל.

בהתאם לסעיף 11 של הפרוטוקול, צרפנו את חתימותינו ביום זה, שלושים ואחת בינואר, אלף תשע מאות שישים ושבע.

החלטה 2198 (XII) של העצרת הכללית

פרוטוקול בדבר מעמדם של פליטים

העצרת הכללית,

והואיל והאמנה בדבר מעמדם של פליטים, שנחתמה בז'נבה ב־28 ביולי 1951[1], חלה רק על אותם אנשים שהפכו לפליטים בגלל מאורעות שאירעו לפני 1 בינואר 1951,

והואיל ומשברי פליטים חדשים התחוללו מאז אימוץ האמנה, והפליטים הנוגעים בדבר עלולים לפיכך ליפול מחוץ לגדר האמנה,

והואיל ורצוי שכל הפליטים שעליהם חלה ההגדרה שבאמנה ייהנו ממעמד שווה, ללא קשר לתאריך הקובע 1 בינואר 1951,

בשימה אל לב את המלצת הוועדה המנהלת של תכנית הנציב העליון של האומות המאוחדות לפליטים[2] שלפיה טיוטת הפרוטוקול בדבר מעמדם של פליטים תונח על שולחן העצרת הכללית לאחר שתיבחן בידי המועצה הכלכלית־חברתית, כדי שהמזכיר הכללי יוסמך לפתוח את הפרוטוקול להצטרפות הממשלות בתוך פרק הזמן הקצר ביותר האפשרי,

והואיל והמועצה הכלכלית־חברתית, בהחלטתה מס' 1186 (XLI) מ־18 בנובמבר 1966, ציינה לחיוב את טיוטת הפרוטוקול שנכללה בתוספת לדו"ח הנציב העליון של האומות המאוחדות לפליטים ובנוגע לצעדים להרחבת התחולה האישית של האמנה[3] והעבירה את התוספת לעצרת הכללית,

1. רושמת לפניה את הפרוטוקול בדבר מעמדם של פליטים, שנוסחו[3] נכלל בתוספת לדו"ח הנציב העליון של האומות המאוחדות לפליטים;

2. ומבקשת מהמזכיר הכללי להעביר את נוסח הפרוטוקול למדינות שנזכרו בסעיף 5 שלו, כדי לאפשר להן להצטרף אליו.[4]

ישיבה מס' 1495 של המליאה, 16 בדצמבר 1966

---

[1] United Nations, *Treaty Series*, vol. 189 (1954), No. 2545.

[2] ראו: A/6311/Rev.1/Add.1, חלק שני, פס' 38.

[3] שם, חלק ראשון, פס' 2.

[4] הפרוטוקול נחתם על־ידי נשיא העצרת הכללית ועל־ידי המזכיר הכללי ב־31 בינואר 1967.

תורגם לעברית ופורסם על ידי נציבות
האו"ם לפליטים בישראל

תל אביב, אפריל 2014